List 23. **NOVICE** Tečaj XLVIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 10. junija 1891.

Obseg: Strupena rosa na trtah. — Opravila pri čebelnjaku meseca junija. — Krompirjevo škropljenje. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Strupena rosa na trtah.

Strupena rosa (peronospora) je sedaj do malega vsakemu vinščaku znana, kajti škodo, ki jo dela, je tako silna, da ob letih, kadar nastopi, o pridelku vinskem niti ni govoriti, če se o pravem času kaj ne ukrene proti njej. Hvala Bogu, sredstev zoper strupeno roso imamo, a žal, da se jih še premalo poslužijo. Zlasti lansko suho leto, ki je naredilo, da je bilo malo strupene rose, bode marsikoga zapeljalo, da bode nehal zatirati to škodljivko. Upajmo, da jo tudi letos ne bode veliko, a pripraviti se vender moramo na boj proti njej, ker to upanje, kakor kaže, se ne bode uresničilo. Vže sedaj nam prihajajo poročila, da se strupena rosa prikazuje po Dolenjskem, česar pa ne moremo verjeti, ker je še malo zgodaj in se pri nas peronospora ne pokaže pred koncem junija. Nekaj pa je, kar nas traši, da bodemo imeli letos mnogo strupene rose, in to je vlažna pomlad in skoraj gotovo tudi vlažno poletje, ker izkušnja uči, da sledi za dolgo in budo zimo vedno mokro poletje. Vlažno in gorko vreme pa strupeno roso najbolj širi. Prav toplo pozivljemo naše vinščake, naj ne drše rok križem, ampak precej pričnо škropiti. Izkušnje so pokazale, da zadostuje škropljenje z vodo, v kateri je bilo raztopljenega na 100 litrov vode 1 k/g modre galice in ravno toliko apna. 1 k/g galice stoji pri družbi 26 kr., vsota, ki je popolnoma majhna proti koristi, ki se doseže s škropljenjem. Podružnice imajo pa škropilnice, katere so brezplačno na razpolaganje kmetovalcem. Prvo škropljenje naj se zvrši precej, najboljše je pred cvetjem, drugo čez kakih 4 do 6 tednov in tretje, če potrebno, meseca avgusta. V zgled stavimo našim vinščakom vrlo Novomeško podružnico, ki je priskrbela svojim udom 5000 k/g galice, ter bodo vsi škropili svoje trte, kajti lansko leto jim je pokazalo veliko korist škropljenja. Vemo, da je še veliko nevernih Tomažev, ki se smejejo škropljenju. Bog daj, da bi se jim jeseni ne smijali oni, kateri bodo škropili.

Opravila pri čebelnjaku meseca junija.

Letos je vetrovno in deževno vreme vse obilne nade, katere smo imeli zaradi mile spomladi, skoraj da čisto uničilo. Ob takih letih se kaže posebno in očitno velik dobiček s premičnimi satovji. Pač se tudi naredi roj iz našega dozdaj navadnega panja, ali s kako težavo! Ne drugače, kakor da mora čebelar le z veliko silo in bobnanjem čebele v nov panj pregnati. Če se pa ne posreči ter matica ostane v starem panji, je vse težavno delo zastonj; narejeni roj gre drugi dan spet v materni panj nazaj. Nasproti pa kako lahko in prijetno je delo s premičnim satovjem! Drugega ni treba, kakor sat za satom ven vzeti, dokler se matica najde. Navadno kraljuje bolj pri sredi panja. Tisti sat se dene v panj za umetni roj namenjen, dodene se po potrebi in številu nekaj čebel, in — roj je gotov. Delo se mu polajša, če se mu da nekaj praznega satovja. Še bolj se roj podpira, če se mu da kak sat z zalego. S potrebno previdnostjo je lahko sat vzeti iz vsakeršnega čebelnega panja. Torej mislimo, da vsak umen čebelar lahko spozna veliko prednost in korist Dzierzonovega panja s premičnim satovjem.

Kakor pri umetno narejenih rojih, tako lahko delo je tudi pri drugih potrebah; na pr. kdor hoče slabe panje s čebelami iz močnih podpirati, ali kadar panj matico izgubi, kar se tolikokrat primeri, ali kadar hoče čebelar nepotrebne roje zabraniti, ker drugega ni treba, kakor nepotrebne matične celice izrezati itd. Tu moramo opomniti, da tu in tam zelo razširjena misel, kakor da

bi panj, kateremu se je prva matična celica pokončala, tisto leto več nove matice ne zalegel in ne rojil, je napačna; pač pa je očitno, da se s tem roj vsaj za deset in tudi več dni zadržuje in večkrat popolno zabrani, ker dobra paša dostikrat jenjuje, torej tudi čebelam nagon do zaploda preide. Naj še tu opomnimo, da je, kadar slabemu panju čebele dodajemo, najboljše, da jih ne vzamemo iz istega, ampak kakega sosednega čebelnjaka. Denejo se z malo medom v kak hladen kraj, na pr. v klet nekaj dni, potem se pa k slabemu panju kar stresejo. Da se bolj prijazno sprejmejo, dobro je oboje čebele poškropiti z otisnenim melisnim sokom, kateremu se prilije malo vode. Ni reči, katera čebele bolj utolaži, kakor melisa, katera skoraj povsod raste. Tudi je dobro panj za roje s tem zeliščem lahko namazati. Še enkrat pa vsem čebelarjem živo priporočamo, naj staro navado popuste ter se umne čebeloreje s premičnimi satniki poprimejo, ker le takó koristno živalco prisilimo, da nam služi z večim pridom in v veče veselje.

Krompirjevo škropljenje.

Lansko leto so opozarjale „Novice“ v št. 29., 30. in 32. tudi na neko krompirjevo bolezen (plesen) ter navele pripomoček zoper njo. Priporačale so škropiti krompir na njivi z raztopino modre galice, kateri je pridejanega tudi nekaj apna. Ker bo treba vsak čas pričeti škropiti, prečitajo naj kmetovalci še enkrat omenjeno razpravo ter naj se izkušajo obvarovati škode. Kadar se pokaže krompirjeva peronospora, širi se ob suhem vremenu počasi, če pa je bolj vlažno, napreduje čudovito hitro.

Poskušnje s škropljenjem z apneno razstopino modre galice, katerih so tudi „Novice“ nekaj omenile, obnesle so se zelo povoljno. Da bodo kmetovalci uspehe laže primerjali, navedem naj jih nekaj še enkrat, razvrščene pregledno v nastopni razpredelnici: *)

Iz navedenih poskusov posnamemo tale pravila:

1) Vsled škropljenja ni se mogel krepko razvijati krompirjev plesen (glivica — peronospora ali phytophtora infestans), krompirjevec je ostal dalj časa zelen in delaven ter je napravil več snovi Zaradi tega je bil skupen pridelek od škropljenega krompirja mnogo veči, nego od neškropljenega.

2.) Ker je škropljenje oviralo glivico, ni mogla napraviti mnogo trosa (semena), in zaradi tega tu i gomolji niso bili toliko okuženi. Povsod pri poskusih vidimo na škropljenem delu manj odstotkov črnega (bolnega) krompirja, nego na neškropljenem.

3.) Iz teh dveh pravil izhaja tretje, ki nam kaže pravi uspeh škropljenja. Če se ne oziramo na bolni krompir, videti je uspeh toliko lepši. Razmerje med zdravim krompirjem na neškropljenem in na škropljenem delu je zelo povoljno, kakor nam kažejo številke v zadnjem pokončnem predelu v razpredelnici. F. Š.

Dostavek uredništva: Vnovič pozivljemo naše kmetovalce, naj narede poskušnje s škropljenjem krompirja. Za poskušnje ni treba posebne škropilnice, v to zadostuje navadna vrtnarska. Za take poskušnje zadostuje, če se poškropi le nekaj kvadratnih metrov, in to dvakrat do trikrat. Sicer nam pa sme vsak verjeti, da škropljenje z modro galico zanesljivo pomaga proti peronospori na krompirji, t. j. proti prezgodnjemu sušenju listja in gnilobi gomolj, in kedor bode letos svoj krompir tako škropil, gotovo se ne bode kesal, kajti vse kaže, da bode letos vlažno leto in zato ugodno peronospori. To škropljenje seveda pa priporočamo le tam,

Štev.	Poskuševalci	Pridelek na neškropljenem delu krompirja: skupaj	zdravega		bolnega (črnega)		Pridelek na škropljenem delu krompirja: skupaj	zdravega		bolnega		Razmerje med pridelkom zdravega krompirja na neškropljenem in na škropljenem delu.
		q	q	%	q	%	q	q	%	q	%	
1	Kmetijska šola Šmihel .	106_8	43_3	40_5	63_5	59_5	212_5	204_8	96_4	7_7	3_6	100 : 473
							233_6	224	95_9	9_6	4_1	100 : 517
2	Kmetijska šola v Rütti .	166	134	80_7	32	19_3	250	220	88	30	12	100 : 164
3	A. Baumgartner . . .	53	49_5	93_4	3_5	6_6	144_5	137	94_8	7_5	5_2	100 : 277
4	Posk. Champ. de l' Air .	—	144	—	—	—	—	240	—	—	—	100 : 167

*) Pridelek je preračunjen za 1 ha. — samo pri poskusu št. 4 ne.

koder se gniloba krompirjeva redno kaže, koder je ni, tudi treba ni škropiti.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

225.

Opij v Kitajskej. Opij v svetskej trgovini. Sestavine opija, in delovanje teh sestavin.

Kitajska je vsekako najglavnejša zemlja, kjer se največ opija pokadi. Nekateri menijo, da so Kitajci kajenje opija si izmislili. Opij v Kitajskej kakor da nadomešča močne pijače, s katerimi se v Evropi naslajajo. Angleži so se mnogo trudili, da bi Kitajce privadili pivi in žganju, šampanjcu in drugim vinom, ali ni se jim sponeslo. Ni je na svetu zemlje, v katero bi se uvažalo tako malo močnih pijač, kakor v Kitajsko, in kar se uvaža, tisto popijo doseljeni tujci. Kitajec se zna zdržati vsake pijače, a opojno pijačo, ki jo sami napravljajo od riža in prosa, pijo samo v redkih slučajih in zelo malo. Potniki „Novare“ pripovedajo, da niso na svojem potu nikjer nobenega pijanega Kitajca videli, a slišali so, da se to zelo redko kedaj dogaja. No zato se opij v Kitajskej od dne do dne bolj širi. Opij je došel v Kitajsko že v 13. stoletji, in je tu dolgo časa služil samo za zdravilo. Še le početkom prešlega stoletja so začeli Kitajci opij pomešan s tobakom kaditi, in to kot zdravilo za zobobolje in glavobolje. Kedar so videli, kako opij človeka omamlja ter mu napravlja najblažnejše sanje, začeli so tudi zdravi ljudje sam opij kaditi. Kako se je kajenje brzo razširilo, vidimo s tega, da je kitajska vlada že 1730. l. izdala prvo naredbo, s katero se strogo zabranja kajenje opija. Druga prepoved je izšla 1790. l, in ko se je pozneje vse bolje širilo kajenje opija, ponavljali so te prepovedi. Še v prvej polovici tega stoletja je bil uvoz opija s smrnto kaznijo prepovedan, in ta prepoved se je proglašala vsakega meseca v cesarskih novinah v Pekingu. Kadilcem so na čelu znamenje užgali, in kdor se ni poboljšal, njega so izgnali, ali so mu glavo odsekali.

Kljubu vsem tem pretnjam in kaznim so vse več opija uvažali. Leta 1750 so pripeljali v Kitajsko portugalski trgovci do 250 škrinj, v vsakej škrinji po 70 k/g opija, ki so ga Kitajci nekaj za zdravilo, a nekaj za kajenje potrošili. Tisti čas je bil opij še drag ter so ga večinoma bogatejši ljudje kadili. Leta 1773 je poskušala prvi pot angleška vzhodnoindijska kompanija, da vpelje v Kitajsko opij, da vidi, kako ga bode razpečavala. Tisti čas je imela indijska kompanija v svojih rokah vse proizvajanje in prodajanje opija v Indiji, in je zato nastojala, da ga s tem večjim dobičkom oddaje. In poskus se je jej dobro obnesel. Leta 1781 je poslala kompanija 2.800 škrinj (po 70 k/g) opija v Kanton. Kitajci se po zakonu niso smeli z nobenim tujcem spuščati v trgovino, samo v Kantonu so bili neki trgovci, kateri so jedini smeli tudi od tujcev robo kupovati. In Angleži so dobili jednega trgovca, kateri je ves opij prekupil. Ker v tem času ni kajenje bilo še dosta razširjeno, zato trgovec ni mogel vsega opija prodati, temveč ga je moral iz Kitajske na trg poslati. Prava trgovina z opijem se je začela še le 1798. l., ko je angleška kompanija v Kitajskej prodala 4.170 škrinj opija za 1,730.550 gld. Sedaj je od leta do leta vse bolje rastel uvoz indijskega opija.

Kitajska vlada ni mogla več sredstva dobiti, kako da zapreči uvoz opija. Zato so domači ljudje navalili 1840. l. na kitajskega cesarja, naj odredi, da sama kitajska vlada vzame v roke trgovino z opijem, ker bode s tem znamenito pomnožila državne prihodke. A cesar kitajski je odgovoril dostojno svojim svetnikom: „Res je, jaz ne morem zaprečiti uvoza tega strupa, pohlepni in pokvarjeni ljudje bodo prekrižavali moje naredbe in želje, ali vendar me ne bode nobeden na to sklonil, da bi šel koristi iskat v strasti in nadlogi svojega naroda.“ In ta korist bi bila res velika, ker so že 1841. l. prodali Angleži v Kitajskej opija za 15,000.000 gld. Leta 1846 so navozili Angleži 22.468 škrinj opija, in prodali jih za 34,000.000 gld. Do 1855. l. je imela angleška kompanija od trgovine opija s Kitajsko čez 678,000.000 gld. čistega dobička.

Ta čas niso Angleži še smeli vlačiti svoje trgovine globlje v Kitajsko, ker so se prav radi opija vnemale vojske mej Kitajsko in Angleško. Še le mir, sklenjen 1842. l. v Nankingu, dovolil je Angležem, da smejo v petih primorskih mestih stanovati in trgovati. To dovoljenje je bilo Angležem večkrat zelo grenko, ker niso nikdar bili varni za svojo glavo. Tako so jeden pot pekarji v Honkongu ostrupili kruh, ki so ga Evropejcem prodajali, da bi se jih tem preje iznebili. V tem so Angleži napravili z novega 1858. l. mir s Kitajci, s katerim so se angleškej trgovini na stežaj vrata odprla v Kitajskej. V tem dogovoru so bili urejeni vsi privatni in trgovski odnošaji Angležev, samo opija niso omenili, da ne bi na noge spravili razdraženih Kitajcev, ali je zato v carinskem ceniku razen ostale robe bila omenjena tudi uvoznina za opij, in tako je bil skrivaj dopuščen tudi uvoz opija. In koj tistega leta je navozila indijska kompanija 68 000 škrinj opija, in dobila zanj čez 70,000.000 gld. Od tega časa pa do 1862. l. je uvozila kompanija na leto opija za 130,000.000 gld.

Veliki dobiček, ki ga Kitajska ima od čaja, odšel je sedaj za opij, pa še ni bilo dosta. Zastonj so se v Londonu vzdigali človekoljubi, a v Kitajskej angleški misijonarji, da Angleško odvrnejo od te sramotne trgovine. Zastonj je kitajska vlada vsakovrstne zapreke stavila temu strupu, trgovine in kajenja ni bilo moči več ustaviti. Angleški, pa tudi kitajski trgovci, kateri so z opijem bogateli, izgovarjali so se, da ne delajo nič hudega, ker se Kitajcem ne more zabraniti kajenje

opija, kakor se Evropejcem ne more zabraniti piti močnih pijač. Zmerno uživanje ne škodi človeku, a nekateri so preslavljali in branili opij, češ, da opij manje škoduje od opojnih pijač. Mora se priznati, da je mnogo primerov, kjer ljudje leto na leto upotrebljajo opij v malih množinah, pa se ne vidi, da bi jim to na zdravju škodilo. No čim se človek navadi na večjo množino opija, koj se pokažejo tudi zli nasledki, in najhujše je to, da človek potem ne more se odvaditi. Kitajci kupujejo še vedno veliko množino opija od Angležev, ali so se spametovali, pa so sami začeli Angležem kaziti posel. Kitajci namreč danes sami sejejo mak in napravljajo mnogo opija. Novejši potniki pripovedajo, da se danes v Kitajskej mnogo zemlje obrača za kulturo maka, ker se Kitajci žele tudi v tem otresti Angležev. Kitajci vidijo, da ne morejo več brez opija živeti, pa bi radi, da bi ga ne kupovali od Angležev. Kamorkoli so se po svetu razširili kitajski delavci, povsodi so prinesli tudi kajenje opija. Kitajcev je danes mnogo v Avstraliji in Ameriki, in povsodi so ostali zvesti opiju.

Svetska trgovina z opijem je danes vrlo velika in razprostranjena. V prodajo prihaja azijski, afriški in evropski opij.

Mej azijskim opijem razlikujejo na svetskem trgu nastopne vrste.

1. Turški ali anatolski opij. Leta 1830 je vpeljala turška vlada monopol opija. Ves opij, ki se je v državi pridelal, moral se je oddati v državna skladišča v Carjemgradu ali v Smirni. Leta 1850 je odpravila vlada ta monopol, no Carjigrad in Smirna sta ostala glavni skladišči in tržišči za turški opij. Smirenski opij prihaja v hlebih od 100 do 400 k/g preko Trsta v Evropo, a Carjigrajski opij, ki prihaja večinoma iz Male Azije, prihaja v Evropo preko Londona in Hamburga.

2. Perzijski opij se potroši največ v Aziji.

3. Vzhodnoindijski opij je slabejši od turškega, a boljši od kitajskega. Trgovina njegova je vsa v rokah angleških. Razlikujejo tri vrste, in to bengalski opij, opij s Patme in opij z Malve.

Afriškega opija sta dve vrsti, in to egipetski in alžirski opij.

Evropski opij je prav tako dober kakor najboljši turški. V svetsko trgovino prihaja samo makedonski opij, grški se ne izvaža.

Koliko se opija po svetu na leto poizvede, ne zna se za gotovo, ali gotovo se ga proizvede silna množina. Sama Indija je dobila 1874. l. v vsem 6,358.495 k/g opija, a angleška državna blagajnica je dobila od tega 99,900.000 gld. čistega dobička. Iz Smirne se izvozi na leto okoli 300.000 k/g V Evropi je danes najglavnejše tržišče opija v Londonu, kamor se ga 1875. l. uvozili 172.000 k/g. Cena opiju v Londonu se menja po dobroti od 18 do 30 gld. 1 k/g.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Državni zbor.

Proračunski odsek je vsled dr. Herbstovega predloga predložil poslanski zbornici načrt zakona glede cestnine, mostnine in prevoznine. Na podlogi tega zakonskega načrta, kateri se je v poslanski zbornici vzprejel, odpravila se bode mostnina, cestnina pa pobirala le po državnih cestah. Država sicer izgubi s tem kakih 600.000 gld. dohodka, a se je vender odločila, da ne bode zvišala vsled tega cestnine na 50 % do 100 %, kakor je lani nameravala. Tudi je obljubila vlada, da hoče ustreči večletnim zahtevam ter dati mitnice ne skupno, ampak posamezno v najem.

Ta odsek je končal svoja posvetovanja, in v malo dneh se bode bavil državni zbor z državnim proračunom. Iz obravnav odseka sklepamo uže danes lahko, da bode ostala neizpolnjena večina naših opravičenih zahtev glede šolstva in narodne ravnopravnosti, ter da se je vlada tudi glede gmotnih reči jako pičlo ozirala na dežele, po katerih prebivajo Slovenci. Kar se pa tiče parlamentarnega položaja, je danes ravno tako nejasen, kakor je bil pred dvema mesecema. Nemci, ki so vsled izjav Taaffejevih glede čeških zahtev posebno pa glede izjave o notranjem uradnem jeziku uže iztezali roke po dršavnih vajetih ter se nadejali, da jih bodo smeli skoro natezati po svoji volji, prenaglili so se. Oni so sicer v odseku glasovali tudi za dispozicijski zalog, katero glasovanje se navadno smatra kot zaupnica vladi, ali nemško-liberalni poslanec Heilsberg je pred glasovanjem rekel, da, če tudi v odseku glasujejo nemški-liberalci za dispozicijski zalog, ni s tem še nikakor rečeno, da bodo glasovali zanj tudi v zbornici.

S to Heilsbergovo izjavo je dovolj označena nejasnost položaja, in šele debata o državnem proračunu v zbornici sami ga bodo pojasnili. Kako — vedo danes grof Taaffe in pa Poljaki.

Isterski poslanec Vergotini je odložil svoj mandat. — Razpisana bode nova volitev.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Presvetli cesar je ogledal dne 5. t. m. vojaško akademijo v Dunajskem Novem Mestu. Mesto mu je priredilo slovesen vzprejem.

— **Odlikovanje.** Presvetli cesar je odlikoval gosp. Antona Fabianija, veleposestnika v Kobdilji na Krasu v okraji Komenskem, s Fran Josipovim redom.

— **Ministerski svetnik** pri c. kr. trgovinskem ministerstvu dr. Jurij vitez Thaa je izdal sistematično zbirko zakonov, naredeb, normalnih ukazov in odlokov najvišega sodišča, ki se tičejo merskih in utežnih reči ter sodomerstva v Avstriji. Zbirka je izšla kot XIII. zvezek Manzeve žepne izdaje avstrijskih zakonov in

bode zadoščala živi potrebi po pregledni sestavi premnogih predpisov o teh važnih rečeh. Ker je obilna tvarina primerno urejena in so pridejana tudi kazala, zato je ta zbirka izvrsten pripomoček uradnim organom pa tudi dotičnim strokovnjakom v obče.

— **Katoliški shod v Gradci.** Kakor smo poročali uže v zadnjem listu, bil je prešli teden katoliški shod v Gradci. Zbralo se je mnogo cerkvenih dostojanstvenikov, plemenitašev, državnih in deželnih poslancev nemških in slovenskih. Sklenili so nekatere resolucije. V resoluciji glede politike poudarja katoliški shod, da vidi rešitev iz nevarnosti, ki prete državi in narodom, v tem, da se javno pravo v političnem in narodnem oziru zopet postavi na krščansko podlogo. Glede ljudskih šol so skleni i resoluc jo, v kateri pravijo: 1.) da se mora odgoja opirati na verske in nravstvene nauke, katere je Bog razodel, in da se dosega le s složnim delovanjem družine, cerkve in šole, zato popolnoma in veselo pritrjujejo izjavi avstrijskih škofov v gosposki zbornici dne 19. marcija 1890. l. zastran uvedenja javne verske šole s cerkvenim sonadzorstvom, obžalujejo pa britko, da ni vlada še doslej odgovorila na to izjavo; 2.) da pozivajo poslance katoliškega prebivalstva štajarskega, priznavajoč dosedanje njih delovanje, da se tudi v bodoče neprestano v poslanski zbornici in v deželnem zboru poganjajo za šolo, ki bode ugajala katoliškim, jezikovnim in gospodarskim potrebam Štajarske in jo uže 20 let zahteva katoliško prebivalstvo; 3.) da izrekajo zahvalo štajarskim katoliškim časnikom, da so se vneto in krepko potegovali za katoliško šolo, pa tudi katoliško-konservativnim narodnim društvom, ter jim priporočajo, naj obračajo neprestano vso pozornost ljudski šoli; 4.) da se hvaležno spominajo izvrstnega delovanja samostanskih šol, katere vodijo verski redi in kongregacije.

— **Duhovniške premembe.** Č. gospod Janez Golob, doslej kaplan v Škocjanu pri Dobravi, je imenovan za administratorja na Primskovem. Premeščena sta č. gospod Miha Horvat, kaplan v Škofji Loki, v Šmartin pri Litiji in č. g. Janez Vavpotič, kaplan v Selcih, v Škofjo Loko. Nameščeni so pa bili za kaplane, in sicer č. g. Ferdo Erker v Selcih, č. gospod Dominik Janeš na Blokah in č. gospod Anton Antončič v Gorjah.

— **Občni zbor „Matice Slovenske“** bode dne 1. julija 1891. Dnevni red priobčimo prihodnjič.

— **„Narodna tiskarna“.** To društvo je imelo dne 7. t. m. svoj občni zbor. Čistega dobička je imelo to društvo leta 1890. 973 gld. Delničarji dobodo za vsako delnico po 2 gld.

— **Češka razstava.** Da je češka razstava v vsakem oziru sijajno dovršeno delo, priznal je javno najboljši strokovnjak v tem pogledu, namreč sam nadvojvoda Karol Ludovik. Umevno je torej, da so bila s to strokovnjaško izjavo zamašena usta nemško-liberalnemu časopisju, kar se tiče stvarne kritike o razstavi. Zaradi tega je bil pa tem veči njegov srd proti češki razstavi, a katere bi se mu kar nič škoda ne zdelo, ko bi pogorela danes. Kako pa dalje rovati proti njej, kako odvračati od nje obiskovalce? Nekateri pijani češki študentje so se sprli v pozni ponočni uri na javni ulici z nekimi ne baš treznimi Nemci ter so zasolili enemu, ki je doma baje iz „rajha“, še precejšnjo zaušnico. Mi, kakor sploh vsak omikanec, obsojamo tako dejanje in je imenujemo surovost ter se nočemo niti spuščati v preiskavo, kdo je začel prvi. To ni še dognano do danes. Vprašamo pa vsakega razsodnega človeka, ima li kaj opraviti češka rastava s temi pouličnjaki? Odgovor na to vprašanje bode od strani razsodnega človeka negativen. Ali nemško liberalno časopisje, kateremu odrekamo a priori vsako razsodnost, ker ga je oslepila uže davno strast sovraštva proti vsemu, kar je slovanskega, krivilo je v prvi vrsti razstavo zaradi pretepa ter jo opisalo kot nekako past za Nemce, ki bodo kar s kraja „klofutani“, ako bodo črhnili le besedico nemško na češki razstavi. Da, klicali so celo Nemčijo na pomoč, češ, nemški podložnik je dobil v Pragi klofuto, ni li to casus belli?! No Nemčija ni niti od Avstrije niti od Čehov zahtevala satisfakcije zaradi klofute, ter se ni niti nemško časopisje zmenilo za „čenče“ našega židovskega časopisja. Nekaj je pa le doseglo klevetanje teh listov, čeravno ne popolnoma. Znano je, da je obljubil presvetli cesar, da bode obiskal češko razstavo. Pretekli teden se je pa čitalo v nekem Dunajskem nemškem listu, ki pa ni sovražen Slovanom, da ni gotovo, da bo obiskal cesar razstavo. To vest so bliskoma razširili nemško-liberalni listi z nekako navidezno škodoželjnostjo, kajti menili so, da so res dosegli svoj namen. Neki dopisnik „Politike“, ki se je poučil o tej reči na najzanesljivejšem mestu, pa jim je skratil veselje, trdeč, da se ni še čisto nič predrugačil sklep cesarjev, da hoče obiskati češko razstavo. — Dne 4. t. m. je obiskal razstavo pravosodni minister grof Schönborn ter ostal v oddelku, kjer so razložene strokovnjaško šolske reči, nad eno uro. Proti tovarnarju Alojziju Olivi se je izrazil v vsakem oziru najugodnejše o razstavi.

— **Nevihte.** Na Dunaji je razsajala dne 3. t. m. huda nevihta dlje časa in napravila mnogo škode. Treščilo je na 26 različnih mestih in ubilo tudi dva fantiča. Omamljenih je bilo mnogo oseb, mnogo pa tudi ranjenih. Vnelo se ni nikjer. Tudi iz Šlezije se poroča o hudi uri, ki je razsajala po več krajih na dolgo in široko. Veliko škodo je storila toča. Treščilo je tudi na več mestih in ubilo mnogo ljudi, posebno takih, ki so se zatekli pod drevje. Pa tudi gorelo je vsled treska na nekih krajih. Nastala je tudi velika povodenj, ki je razorala njive ter uničila setev.

— **Potresi.** Na Italijanskem so bili te dni močni potresi, in sicer v Tregnagu, Badii in Celaveni tako silni, da so se morali prebivalci izseliti iz nekaterih hiš, ki so bile poškodovane vsled močnih sunkov. Votlo bolnenje se še vedno ponavlja s potresnimi sunki. — Tudi v Trstu je bil v nedeljo dne 7. t. m. ob 2. uri zjutraj močen potres, ki je trajal več sekund.

— **Poročil** se je dne 6. t. m. v Sv. Jakoba cerkvi v Ljubljani gospod Edvard Dolenc, grajščak na Orehku na Notranjskem, z gospodično Josipino Dolenčevo, hčerko gospoda dr. Hinka Dolenca, c. kr. svetniškega tajnika pri deželnem sodišči v Ljubljani.

— **Samomor.** V soboto zjutraj ob 5. uri si je v blaznosti prerezal vrat z žepnim nožem Ernest Ločnikar, župan, posestnik in lastnik tovarne za salame na Viči. Bil je še komaj 36 let star. Zapustil je mlado vdovo, katero je jako ljubil, s 6 otroki.

— **Sirarske zadruge na Gorenjskem.** Vsled ukaza c. kr. ministerstva za poljedelstvo je ogledoval te dni odposlanec istega ministerstva gosp. Charouzek gorenjske sirarske zadruge. Gospoda Charouzeka je iznenadil napredek teh zadrug, ter se je izrazil, da imajo lepo prihodnjost. Spremljal ga je gospod G. Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe.

— **Koliko ljudi bi moglo živeti na svetu?** Angleški zemljepisec Ravenstein je priobčil v rokopisih Londonskega zemljepisnega društva obširen članek o vprašanji, koliko ljudi bi moglo živeti na zemlji in čez katero število se prebivalstvo ne sme pomnožiti iz narodno-gogospodarskih ozirov. Sedaj je na vsej zemlji 1.467,600.000 ljudi. Na kilometer suhe zelje pride povprek 12 ljudi. Na vsej zemlji je 73,200.000 kvadratnih kilometrov rodne zemlje, 36.000.000 kvadratnih kilometrov step in 10.800.000 kvadratnih kilometrov puščav. Da je določil, koliko ljudi more živeti na kvadratnem kilometru, vzel je angleški zemljepisec za podlogo dežele, ki dovolj pridelujejo za svoje prebivalce in še nekoliko žita izvažajo, pa vender nimajo več dosti neobdelanih krajev za nove priseljence. Take dežele so Kitaj, Indija, Japan pa severna Amerika, v Evropi Ogrsko in Rumunija. Povprek živi po teh deželah po 80 prebivalcev na enem kvadratnem kilometru, po stepah žive sedaj po 4 prebivalci na kvadratnem kilometru, po puščavah pa po 4 prebivalci na desetih kvadratnih kilometrih. Potemtakem bi lahko na vsej zemlji živelo kakih 5,994.000 000 ljudi. Z ozirom na razne bolezni in vojne, ki ovirajo pomnožitev prebivalstva, pomnožilo bi se po mnenji učenjakovem prebivalstvo v desetih letih za 8 %. In če bi šlo tako dalje, pravi imenovani zemljepisec, bilo bi leta 2072., torej še predno mine dvesto let, okoli 5977 milijonov ljudi na svetu, torej število, katero bi se ne smelo prekoračiti, da ne bi začeli ljudje od gladu konec jemati.

— **Do 1. junija t. l.** niso bila še znana določila, po katerih se bo prevzela Tržaška prosta luka v avstrijsko-ogrsko carinsko področje. Tržaška trgovsko-obrtniška zbornica je vložila zaradi tega prošnjo pri trgovinskem ministerstvu, da bi se preložil rok, ki je določen za to prevzetje s 1. julijem t. l., z opomnjo, da je rok enega meseca, v katerem bi se morali trgovci ter občinstvo sploh seznaniti z dotičnimi določili, naj bi bila objavljena tudi takoj v začetku meseca, prekratek. Trgovinsko ministerstvo je pa telegrafoma odbilo to prošnjo ter izjavilo, da ostane rok dan 1. julija nepremenjen. Obenem je predložil trgovinski minister dne 1. junija t. l. v seji poslanske zbornice postavni načrt teh določil, ki so ta le: Od 1. julija je dovoljeno spravljati inozemsko blago, ki je carini podvrženo, le po prostorih, ki so za to določeni in stoje zunaj carinske meje ter po javnih ali po privatnih skladiščih, ki so pod uradnim sozaklepom in uradno kontrolo. Carini podvrženo inozemsko blago, ki je dne 1. julija po zalogah, pošlje se lahko spet v inozemstvo deloma ali pa tudi vse. Dovoljeno je pa tudi, da se postavi to blago na prostore, ki so zunaj carinske meje, ali pa spravi v javna in privatna skladišča, ki so pod uradnim sozaklepom in uradno kontrolo. Naznaniti se pa mora vse blagó. Kdor bi tega sploh ne storil, ali bi bila njegova naznanila nepopolna, postopalo se bode proti njemu glede inozemskega blaga, ki bi ga ne naznanil, tako, kakor da bi ga bil vtihotapil, glede domačega blaga pa (sladkorja, piva, mineralnega olja in spirituoznih tekočin), ki bi ga ne naznalil, kaznovala se bode taka opustitev kot hud prestopek obstoječih carinskih postav. Za inozemsko blago, ki je bilo doslej ali prosto carine, ali so pa bile za nje dovoljene olajšave, ostanejo tudi odoslej obstoječa določila v veljavi. Med Tržačani so ta določila napravila jako slab vtis. Več trgovcev, posebno onih, ki prodajajo blago na drobno, je sklenil, opustiti kupčijo. Te dni bodo pa sklicali shode, na katerih bodo protestovali vsi stanovi Tržažki proti novim določilom.

— **Mlada begunca.** Dunajsko mesto je prav lepo, in človek se v njem lahko kratkočasi na razne načine. Ali štirinajstletnemu Josipu Bruendel-u in pa 16 letnemu Alfredu Hackelu, katerima je celo zibelka tekla v cesarskem mestu, postalo je tam tako dolgočasno, da sta sklenila prešli teden popihati proti Trstu. Ker pa nista niti besedice črhnila o tem svojim roditeljem, razjezilo jih je to tako, da so ju priporočili Dunajski policiji. Ona je pa prosila brzojavno Tržaško kolegijo, da bi poiskala mlada nepridiprava in jima pokazala pot proti Dunaju ter da bi tudi skrbela, da ne bi se izgubila na potu. Prošnja je bila uslišana in je tudi uže izpolnjena.

— **Konj po dveh letih spet najden.** Leta 1888. je bil ukraden Antonu Lenarčiču iz Potoč blizu Ajdovščine konj, kojega je cenil na 180 gld. Komenski žandarmeriji se je posrečilo pred kratkim, da je našla tega konja pri Francetu Primožiči v Komenskem okraji. Konj je bil pri Primožiči uže od jeseni leta 1888. Ker ni mogel dokazati kraja in moža, od katerega bi bil kupil konja, prejeli so ga in zaprli.

— **Res čudno!** Neki dopisnik iz Ajdovščine, ki toži v zadnji „Edinosti“ o tamkajšnji slabi občinski upravi, posebno pa glede brezbrižnosti občinskega starejšinstva za zdravo vodo, piše med drugim: „Pumpa je zabita blizu stranišč in gnojišč. Po naravnih zakonih smo prišli do žive resnice, da pumpamo smrdljivo, barvano vodo. To duhovito delo je stalo občino kakih 173 gld.

A mi radi plačamo, saj se smemo ponašati, da smo edina občina, ako se ne motim, na vesoljnem svetu, ki smrdljivo vodo pumpa, dasiravno nam sto korakov od tam teče daleč na okolu po bistrosti in mrzloti znana rečica „Hubelj!“ Prav res, pravi „unicum“ ta Ajdovska občina.

— S Krasa in iz bližnje Ipavske doline dohajajo vesti, da je kazala trta do zdaj še precej dobro, da se pa jako boje peronospore radi vednega deževja. Ravno tako se poroča iz Istre, kjer se je pa baje uže pokazala po trtnem perji. Poskušnje zadnjih let so nam dokazale očividno, da je bakreni vitrijol ali galica izdatno sredstvo proti tej božji šibi. Torej kar nič obotavljanja, kar škropilnice v roke, pa na delo! Lenega čaka strgan rokav, pa prazen bokal.

— **Druge letošnje porotne obravnave v Ljubljani** so se začele ta ponedeljek, in sicer so določene naslednje obravnave: Dne 8. t. m. proti Antonu Rozmanu zaradi ubojstva in proti Mariji Hinterschweiger zaradi goljufije, dne 9 t. m. proti Avgustu Prekuh-u in Frančiški Ogrin zaradi tatvine, dne 10. junija proti Jožefu Lešnjaku zaradi goljufije; dne 11. junija proti Francetu Zupanu zaradi težkega telesnega poškodovanja in Jakobu Hribarju zaradi tatvine, dne 12. junija proti Antonu Hočevarju zaradi umora in Jožefu Snoju zaradi težkega telesnega poškodovanja, dne 13. junija proti Jožefu Furlanu zaradi ubojstva in Jožefu Wilanbertu zaradi posilstva.

— **V Išlu je umrl** 5. t. m. Leopold pl. Hasner, mož, ki je opravljal svoje dni v naši državi najimenitnejše službe. Rojen je bil v Pragi dne 15. marcija leta 1818. Njegovo važno politično javno delovanje se je začelo leta 1861., ko je bil v Pragi izvoljen v deželni zbor, ki ga je poslal tudi v državni zbor, kateremu je celo predsedoval nekaj časa. Od 30. decembra 1867. l. pa do 2. februvarija 1870. l. je bil naučni minister. Ko se je pa ministerstvo takrat tudi zarad sprave s Čehi preosnovalo in je grof Taaffe in še par drugih izstopilo iz njega, postal je Hasner ministerski predsednik, bil pa je le malo časa na tem mestu, in sicer od 2. februvarija 1870. l. pa do 4. aprila 1870. l. Hasner je pripadal ustavoverni stranki s vso silo svoje duše in bil tudi eden izmed nje glavnih stebrov in centralist od nog do glave. On je oče sedanjega šolskega zakona za ljudske šole, katerega nemško-liberalna stranke še danes brani s vsemi močmi in ki grofu Taaffe-ju lahko pridobi celo naklonjenost levičarjev, ako jim obljubi, da se ga niti ne dotakne. Pa še druge postave so zagledale ta čas, ko je bil on naučni minister, beli dan, pa mu gotovo niso ohranile dobrega spomina pri avstrijskih konservativcih. Tudi mi Slovenci nimamo vzroka spominjati se z veseljem pokojnika, kateremu pa vender le želimo večni mir in pokoj.

— **Razbojniki na Turškem.** Pred nekoliko dnevi so napadli turški razbojniki vzhodni železniški vlak, ki je vozil iz Carigrada v Drinapolje. Oropali so vse potnike ter jih odvedli pet kot zarobljence s seboj. Za odkupnino so zahtevali od nemškega konzulata v Carigradu 200.000 frankov. Vlak so spravili s tira s tem, da so odstranili pred njegovim dohodom nekoliko železniških šin. Zaradi tega, ker je vlak šel s tira in je stroj kmalu obtičal v mehki zemlji, železniški vozovi pa trčili s silo drug ob drugega, zgodilo se ni veliko nesreče, kajti ranjeno je bilo samo par oseb. O roparskem napadu samem pa pripoveduje vodja potovalnega društva, ki je sestalo večinoma iz nemških podanikov in ki je došel te dni v Budim-Pešto, blizu tako le: Napad se je vršil blizu postaje Sinekli. Ko se je ustavil vlak, obkolili so razbojniki vozove. Po vlakovodji smo jim oddali ves denar in ure, gospe, ki so se vozile z nami, potrgale so si iz ušes uhane in snele prstane s prstov ter jih dale nam, da jih oddamo razbojnikom. Razbojniki so se pa vedli jako galantno nasproti gospem, kajti vrnili so jim vse reči. Pa tudi nam so dali nazaj ure, papirni in in srebrni denar ter si obdržali samo zlati. Ko so nehali pleniti, zaukazali so nam, naj izstopimo iz vozov. Izbrali so izmed nas pet mož ter jih proglasili za zarobljence. Pa tudi vlakovodjo Freudingerja, ki govori dobro turški, so prijeli. Predno so se odpravili, dati smo morali papirja in svinčnik, in eden izmed potnikov je moral pisati strašanski diktando. Najprvo je moral zapisati natančno ime in stan zarobljencev, potem pa pismo do nemškega konzulata, ki se glasi tako le: „Zarobili so nas razbojniki ter zahtevajo 200.000 frankov odkupnine. Prosimo, da se pošlje ta denar, predno mogoče v Kir-Kilise v mesto, ki šteje nad 50.000 prebivalcev in ki je blizu Istrandskega pogorja. Tukaj se doma razbojniki. Postopali bodo razbojniki z nami dobro ter nam ne storili ničesar slabega, samo denar naj se pošlje, predno mogoče, ter se nič ne započne proti razbojnikom, kajti ko bi se prikazali v bližino roparjem policaji ali pa celo vojaki, bilo bi takoj po nas.“ Ko je bilo spisano to pismo, obkolili so razbojniki zarobljeno petorico in vlakovodjo ter na poveljnikov: Hajde — odrinili v stran. Blizu tam, kjer se je vršil napad, stoji železniška stražarnica, v kateri je bilo enajst železniških delavcev. Ko so jih opazili razbojniki, prijeli so jih in zvezali. Te delavce so šele odvezali popotniki, ko so odšli razbojniki. Povedali so delavci, da je bilo ravno 30 razbojnikov. Pri vlaku je bil tudi železniški uradnik Kudlilch, ki je baje v rodu z dr. Hansom Kudlichom. Ko je zapazil, da gre vlak s tiru, vedel je takoj kaj se godi, ker so mu bili dobro znani običaji in odnošaji te romantične zemlje. Zato je pa v prvem trenutku skočil iz voza ter ubežal proti bližnji postaji, kjer je dospevši do nje, povedal, kaj se je zgodilo. Njemu se imamo pa tudi zahvaliti, da je kmalu prišel drug vlak po nas ter nas odpeljal v Drinopolje. Četovodja razbojnikov je zloglasni Atanas, čigar ime je znano daleč na okrog po okolici Drinopoljski, pa tudi sploh po Rumeniji. S pismom, ki ga je pisal popotnik, kakor smo omenili uče zgoraj, prišel je eden iz petorice zarobljenih, namreč bankir Israel, v Carigrad, kjer

se mu je vsled posredovanja nemškega konzula odštelo 200.000 frankov, da jih odnese razbojnikom na določeno mesto. Kakor se poroča, je bankir Israel uže izročil denar razbojnikom, kateri so vjetnike uže izpustili.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Gradca. — Polkovnik grof Hartenau, bivši bolgarski knez, je obolel te dni v Gradci. Po izreku zdravnikov pa ni baje nevarna bolezen.

Češko. — Neki poljski poslanec je objavil te dni po časopisih pogovor, ki ga je imel z dr. Riegerjem o priliki, ko je obiskal češko razstavo, in ki se je vršil tako le: „Kako Vam ugaja naša razstava“, — tako piše Poljak — vprašal me je Rieger. Odgovoril sem mu: „Nenavadno. Čudim se temu, kar vidim.“ „In vse to je izključno češko, je naše, je slovansko delo“, rekel je na to Rieger. „Škoda, da niso poljski poslanci prišli korporativno na razstavo“. „Žal“, odgovoril sem mu, „ali razmere so se nekoliko predrugačile v zadnjem času“. „To opazujem na svojo žalost“, odgovoril je Rieger ter nadaljeval: „Meni je bila ena najvažnejših nalog, skrbeti za to, da bi vladali med Poljaki in nami najprijaznejši odnošaji, in lahko se hvalim, da se mi je to posrečilo še precej. Dandanes je res marsikaj drugače, ali naj le pridejo poljski poslanci na razstavo, vzprejeli jih bodemo prav srčno. Razstava je, kakor sem uže omenil, izključno slovanska, in dolžni so vsi Slovani, da jo obiščejo ter se je vesele, kajti kar je naše, je tudi njih“. S temi besedami je končan bil pogovor.

Ogrsko. — V državnem zboru v Budim-Pešti razpravljajo zdaj o reformi politične uprave na Ogrskem. Ta reforma bo za Ogrsko posebno važna. Do zdaj je bila ogrska uprava municipalna, to je, občine so opravljale tam vse tiste posle, katere opravljajo pri nas politične oblasti. Dolgoletna izkušnja je pa dokazala, da občine niso bile kos svoji nalogi. Samovoljstva, poneverjenja in druge nerednosti so se vsak dan godile ter ovirale ves napredek v gospodarskem oziru. Zato je pa ogrska vlada predložila poslanski zbornici načrt zakona, vsled katerega se bode podržavila politična uprava. Večina za ta zakon je vladi uže zagotovljena, ker bo proti njej glasovala samo skrajna opozicijska stranka. Ogrsko ljudsvo čuti živo potrebo, da se preurede odnošaji v tem pogledu, ter je zaradi tega ostala brezuspešna agitacija skrajne opozicijske stranke, ki je namerjala pripraviti ljudstvo, da protestuje kompaktno proti vladnim nakanam. Celo Kossuthovo pismo, v katerem se je on izrekel odločno proti nameravani reformi politične uprave v smislu vladnega zakonskega načrta, ostalo je glas vpijočega v puščavi.

Francosko. — Minister za notranje reči je predložil francoskemu parlamentu načrt zakona o pokojninskih blagajnicah za delavce. Ta zakon ne sili delavcev, da bi se morali pridružiti tem blagajnicam, sili pa delodajalce, da bodo za delavce, ki bi se tem blagajnicam pridružili, morali plačevati določene zneske. Razume se pa samo ob sebi, da bode prispevala tudi vlada. Zakon določuje namreč, da bode moral vsak delavec, ki bi hotel postati ud teh blagajnic, plačevati po 5 cent. za vsak delavnik, ako bi hotel dobivati 300 frankov letne pokojnine, 10 cent. pa, ako bi zahteval 600 frankov letne pokojnine. Delodajalec bo moral ravno toliko plačevati, kolikor njegov delavec. Država bode prispevala 2 tretjini skupnega zneska, ki ga bosta plačevala delavec in delodajalec. Plačevanje se začne s 25. letom in traja 30 let. Za slučaj onemoglosti delavčeve in o pravicah družine delavčeve do plačanega kapitala določa ta zakon posebe.

Francozi, Rusi in Nemci. Da se ne godi Francozom slabo v gmotnem oziru, to mora vsak priznati, pa naj še tako smešijo Nemci Francoze, vender je in ostane živa resnica, da so Francozi spretni gospodarji. Prav hudo pa peče sedaj Nemce razstava, ki so jo napravili Francozi v Moskvi. Namen tej razstavi je sosebno ta, da bi seznanili Ruse, posebno pa ruske trgovce s francoskimi izdelki ter si privabili tako mnogo kupcev iz Rusije. Ni pa tajiti, da ne bi imela ta razstava zraven tega tudi političnega pomena, namreč pospeševati francosko-rusko prijateljstvo, ki postaje zadnje čase vedno tesnejše. Umevno je pa, da tako prijateljstvo nič kaj ne ugaja Nemcem, ker se boje, da bi se izpolnila vsled njega vender le prej ali slej želja Francozov, povrniti Nemcem vsaj nekoliko, kar so jim dolžni iz nemško-francoske vojske. Uže delj časa se je govorilo, da bode ruski car obiskal Moskvo in počastil s svojim obiskom tudi francosko razstavo v Moskvi. Ko se je pa raznesla vest, da bode car sicer obiskal Moskvo, a si ne ogledal francoske razstave, bilo je vse nemško časopisje polno razlag, strinjajočih se v tem, da je ta carjeva namera velikanska moralna zaušnica francoski razstavi pa tudi francoski diplomaciji, ter pripisovali so temu odloku eminentno politično važnost. Ali car je za svojega dvadnevnega bivanja v Moskvi obiskal tudi francosko razstavo in se neki prav prijazno vedel nasproti francoskim razstavnikom. Mi sicer ne vemo, ali je pripisovati temu obisku kak važen političen pomen, ter prepuščamo take sodbe onim, ki slišijo travo rasti na političnem travniku — čudna se nam le zdi pisava nemškega časopisja, ki je videlo, dokler je bila govorica, da ne bode car razstave obiskal, v tej nameri neizrečeno politično važnost, toda danes, ko se je vender le izvršil obisk, odreka jo popolnoma. Ta zmešnjava v pojmih dokazuje nekak strah, ki ga imajo Nemci do francosko-ruske zveze, ako bi se sploh kedaj sklenila.

Popravek. Št. 22., st. 171 k II. v. 21, 22 od zgoraj čitaj: „Celo telo je potem strašno razdraženo“, mesto: „Celo leto je potem strašno razdražen“.

Odgovorni urednik Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.